

Podnikavost do školy patří

„Díky tvůrčí a inspirativní spolupráci expertů, žáků mnoha škol a především aktivních a šikovných učitelů jsme položili podnikavosti v Jihomoravském kraji hezké pevné základy.“

Oznamuje to tým z brněnského školského zařízení pro environmentální vzdělávání Lipka, které ve spolupráci s inovační agenturou JIC a Jihomoravským krajem podporuje rozvoj podnikavosti ve vzdělávání. Loni ukončili jeden velký podnikavý projekt *KaPoDaV* a na něj hned navazuje nový čtyřletý *Implementace KAP JMK II*. Pod krkolomnými názvy se skrývá řada aktivit, díky kterým školy a učitelé mohou systematicky rozvíjet kompetenci k podnikavosti u svých žáků.

Podnikavost ≠ podnikání

Výchova k podnikavosti trénuje žáky a studenty pro život – připravuje je na zvládání rychlých a častých změn, které přináší 21. století do všech oblastí života. Pojem podnikavost se s pojmem podnikání někdy zaměňuje, ale není to totéž. Podnikání je soustavná samostatná činnost jedinice za účelem dosažení zisku. Podnikavost tedy není podnikání, ale je důležitá i pro úspěšné podnikání.

Jihomoravský tým má jasno, hlásí se k definici z *Evropského referenčního rámce klíčových kompetencí pro celoživotní učení*: „Kompetenci k podnikavosti se rozumí schopnost využívat příležitosti a nápady a vytvářet z nich hodnoty pro ostatní. Její podstatou je tvořivost, kritické myšlení a řešení problémů, iniciativa a vytrvalost a schopnost spolupracovat s ostatními s cílem plánovat a řídit projekty, které mají kulturní, společenskou nebo komerční hodnotu.“

Už teď je na jižní Moravě ve školách 55 proškolených koordinátorů podnikavosti, žáci vytvořili 75 školních miniprojektů, proběhly tři konference.

Cesta učitele a školy 21. stoletím

Na konferenci *Podnikavost – cesta učitele a školy 21. stoletím* v závěru školního roku 2019/2020 shrnovali školští koordinátoři podnikavosti zkušenosti žáků, škol a pedagogů z projektu *KaPoDaV*. Online konference se zúčastnil i ředitel ZŠ Višňové na Znojensku Jiří Beran. Představil projekt *Odpočinková zóna u hřiště* s podtitulem *Učíme se, jak hospodařit s dešťovkou*.

Žáci v ZŠ Višňové mají v osmém ročníku v rámci pracovních činností předmět, kde se učí podnikavosti a finanční gramotnosti. „Žáci získávají měkké kompetence a potom svoje dovednosti můžou

zúročit při realizaci reálného projektu,“ uvádí Jiří Beran a vysvětluje, proč škola využila nabídky projektu *KaPoDaV* a jeho produktu *Extra třída*. „Velmi se nám líbila metodická podpora. Díky ní může projekt realizovat téměř jakýkoli učitel, který do toho má chuť... Krásně to zapadá do podpory podnikavého klimatu školy, kde se žáky snažíme vést k samostatnosti a k tomu, aby si tyto dovednosti trénovali nebo je zúročovali při reálných situacích.“

Musí to být „smart“

Děti z osmé třídy s panem třídním učitelem začaly podle doporučené metodiky chystat projekt. Všechno dohromady podle metodiky to mělo být „smart“. Především projekt musí být prospěšný nejen pro třídu nebo jednotlivce, ale pro všechny děti ve škole, nebo i pro místní komunitu. Na řadu tedy nejdřív přišlo generování nápadů, bylo jich mnoho. Žáci z nich potom vybrali, který uskuteční. Shody dosáhli na průniku různých oblastí: Máme nevyužitě místo mezi školním hřištěm a budovou školy, stálo by za to ho kreativně přetvořit, bude to tedy odpočinková zóna u hřiště: posezení z palet, které je pro teenagery velmi lákavé; odpadkové koše, protože jsou zvyklí třídít odpad; pocitový chodník, aby tam bylo něco aktivního.

Při obhlídce místa zjistili, že strom vysazený ke 100 letům republiky velmi trpí nedostatkem vody. Dál si na místě všimli, že všechny svody z okapů školy končí v dešťové kanalizaci. Jak by se tohle dalo vyřešit? Opět padaly různé nápady: podzemní nádrže, jezírko... Zároveň pojmenovávali i nevýhody různých řešení. Až přišli na to, že by šlo nechat vodu vsakovat v okolí školy, a vylepšit tak mikroklima. Jeden z žáků měl už zkušenost s budováním dešťového záhonu. Prvotní nápad na projekt odpočinkové zóny u školního hřiště tak dostal podtitul: *Učíme se, jak hospodařit s dešťovkou*.

Navzdory covidu...

Následoval plán jednotlivých úkolů a harmonogram. Do práce se pustili v lednu 2020. Děti si všechno rozdělily. Navrhly i propagaci projektu, vytvořily letáky. Natočily video, kde vysvětlují, co je smyslem projektu a představují se. Oslovily vedení školy, starostu městyse, stavební úřad. Zúročily spoustu dovedností.

Vlastní realizaci bohužel přerušila koronakrise. Žáci se ale nechtěli vzdát. Některé přípravné práce se řešily online. Když se pak už mohlo do školy, ve škole se všichni dohodli, že osmá třída nebude dělat nic jiného než projekt. Na přípravě se pracovalo i v rámci dalších předmětů, nejen pracovních činností, ale i občanské výchovy, osobnostní a sociální výchovy nebo třídnických hodin, v dalších předmětech počítali dešťové srážky, měřili plochu dešťového záhonu, vyráběli různé pomůcky, které potom při realizaci pomohly.

Na konferenci k podnikavosti pak už ředitel Jiří Beran mohl projekt prezentovat ve fázi, kdy byl vykopán dešťový záhon a upravené svody, aby voda mohla téct do záhonu. Nakoupené byly palety pro odpočinkovou zónu a další potřebné věci. A žáci věděli, že se budou moct na projektu podílet ještě i v 9. ročníku. Realizace projektu pro ně byla velkým motivem, aby šli do školy.

S KaPoDaVem to šlo snáz

V ZŠ Višňové v rámci projektu *KaPoDaV* uskutečnili už předtím další dva praktické projekty: s osmáky kout *Dejte/me pauzu mobilům* a s pátáky *Dravě a hravě – zdravě*, což je přebudování školní zahrady v jedlou zahradu. „Pro mě bylo hrozně důležité, že se vůbec do veškerých aktivit *KaPoDaV* zapojilo mimo mě jako koordinátora podnikavosti ještě velké množství učitelů,“ říká pan ředitel Beran, „protože tak se přirozeným způsobem podnikavost dostala pod kůži daleko většímu množství lidí. Každý, kdo do toho měl chuť, byl garantem nějaké aktivity nebo nějakého produktu. Zrovna pan učitel jako kariérový poradce a třídní osmáků byl garantem *Extra třídy*.“

Jaké byly důvody zapojení do *KaPoDaV*u? „S dětmi jsme vždycky dělali reálné projekty, ale tady najednou byly daleko jednodušší, byly komplexnější, byla k nim zpracovaná metodika, tzn. mohli to dělat i ti, kteří si nebyli úplně jistí v kramflecích, navazovalo to krásně na vzdělávání. Snažíme se samozřejmě, aby se věci propojovaly dohromady. Zapojilo se do toho velké množství učitelů, a nejen učitelů, ale i pracovníků školy. Když se jich teď zeptáte, co je to podnikavost, tak každý o tom má nějaké povědomí. A v tomto případě to řeší palčivý problém, a to hospodaření s vodou. Co je úplně úžasné, že několik žáků říkalo, že v době koronakrise se jim podařilo vy-

budovat dešťový záhon doma s rodiči, protože k tomu měli nějaké podklady a podněty ze školy,“ neskrývá nadšení pan ředitel. „Projekt KaPoDaV, byť jsme se snažili podnikavost rozvíjet, tomu dal jasnou formu, podařilo se nám do rozvoje podnikavosti zapojit daleko větší množství lidí a naši žáci, učitelé i pracovníci získali spoustu nových dovedností a zkušeností.“

Podpora učitelům

KaPoDaV a aktuálně navazující projekt Implementace KAP JMK II poskytuje zúčastněným podporu řady aktivit. Koordinátoři, pedagogové i studenti se mohou opřít o detailní Vývojové kontinuum klíčové kompetence k podnikavosti. Ředitelé najdou praktické informace v Doporučení ředitelům k podpoře výchovy k podnikavosti.

Nově se všichni, kdo se zapojí, mohou těšit na připravované centrum podnikavosti. Projektový tým Lipky, JIC a dalších partnerů připravuje prostor, který bude

zajišťovat poradenství a podporu nejen učitelům a školám, ale také samotným žákům i jejich rodičům – zkrátka všem, kteří výchovu k podnikavosti na školách pokládají za důležitou a chtějí se jí věnovat. Kromě online podpory bude otevřen i prostor pro osobní setkávání.

Učitelé ze škol v Jihomoravském kraji mohou v rámci projektu zdarma získat dlouhodobou podporu v podnikavosti formou individuálního nebo skupinového koučinku. Zúčastněným pomůže například s otázkami: Jak zavést podnikavost do výuky? Jak podpořit vzájemnou spolupráci pedagogů v oblasti podnikavosti? Jak motivovat studenty k práci s nápadem a na projektech? Jak zvolit první krok k podnikavé výuce? Jak podpořit manažerské dovednosti při zavádění podnikavosti na škole? Jak víc spolupracovat i mimo školu (firmy, instituce, rodiče, další školy)?

Novinky přináší zhruba každé dva měsíce elektronický zpravodaj *Podnikavost*

ve školách. Zájemci v něm nachází nabídku akcí pro sebe i své žáky – aktuálně například inspiraci k distanční výuce: Jak si usnadnit práci v MS Team, Jak na Google Classroom, vše zdarma a online. Další webinář nabízí tipy k různým aktivitám pro zahájení online výuky i pro udržení pozornosti a interaktivitu v jejím průběhu, praktický přehled online nástrojů především pro icebreakery či virtuální tabule. Tematicky navazují knižní či webové inspirace a další podnikavé příležitosti, například studentské projekty sociálního podnikání.

Poslední vydání *Podnikavosti* ve školách se věnuje nápadům a kreativě. K té se chystá i samostatná konference 10. června 2021, kde nebudou chybět inspirativní osobnosti, tipy ani praktická doporučení pro výuku. ■

S využitím materiálů

z <https://www.lipka.cz/podnikavost>

připravila redakce Bedrníku

Foto: www.zsvisnove.eu, galerie projektu

Odpočinková zóna u hřiště
aneb Učíme se, jak hospodařit s dešťovkou

